

Снимио Горан СТАНКОВИЋ

**Илија Пилиповић,
помоћник министра
одбране
за материјалне
ресурсе**

Министарство одбране финансијски ће подржати сваку намеру фабрика наменске индустрије у Србији да унапреде технолошки процес, уколико се то поклапа са интересима и потребама Војске Србије, али и њихову извозну оријентацију, партнерске пројекте са осталим домаћим или иностраним фирмама. У случају да се захтеви наших корисника – Војске – покlope са интересима произвођача извозника, приступићемо синергији и финансија и капацитета у земљи.

У интересу државе

окровитељ Четвртог међународног сајма наоружања и војне опреме у Београду – *Партнер 2009* – јесте Министарство одбране. Систем одбране Републике Србије приказаће, том приликом, техничко-технолошке могућности домаћих ремонтних капацитета, техничких ремонтних завода *Чачак*, *Крагујевац* и Ваздухопловног завода *Мома Станојловић*. Такође ће на смотри презентовати истраживачке и развојне пројекте Војнотехничког института, највеће научноистраживачке установе у Србији у области одбране, Техничког опитног центра, институције која испитује и оцењује квалитет наоружања и војне опреме, првенствено за потребе наше војске.

На овогодишњем *Партнеру* учествоваће и Војномедицинска академија, Војна академија, али и бројне организацијске целине Министарства одбране и Војске Србије. Јавно предузеће *Југоимпорт – СДПР*, чији је оснивач Влада, интегрисаће на сајму наступ целокупне одбрамбене индустрије Србије. Сем тога, *Југоимпорт* ће изложити и производе које је самостално пројектовао и развијао.

Помоћника министра одбране Републике Србије за материјалне ресурсе Илију Пилиповића питали смо о перспективи *Партнера*, улози ремонтних завода Србије у систему одбране, али и могућностима да наша одбрамбена индустрија реализује пројекте Војнотехничког института, односно да се савремено наоружање и војна опрема за Војску Србије купују првенствено од домаћих произвођача, о чему је прошле године Влада донела уредбу.

■ *Сајам, заправо, јесте место за промоцију најпре производа одбрамбене индустрије, али и прилика да се сусретну корисници, сви они који се баве науком, развојем, производњом и прометом наоружања и војне опреме. Које је, у том смислу, место Партнера?*

– Сваки покровитељ, организатор, али и суорганизатор неког сајма теже да манифестација коју су осмислили постане што значајнија, односно препознатљива на мали сличних. Крајњи корисници производа одбрамбене индустрије, пре свега Министарство одбране и Министарство унутрашњих послова, сувише су мали купци да би стално привлачили глобалне лидере, који би се само због тога појавили на нашој манифестацији. Међутим, одбрамбена индустрија Србије постоје све озбиљнији технолошки партнер и сама по себи заслужује пажњу.

Кретања која смо последњих година препознали – да се занимање за производе наше наменске повећава – треба одржати и унапредити, јер свако мора да одмери своје интересе у будућности. Ор-

ганизатор, можда, повезујући сличне манифестације у региону, могао би препустити да се свака друга смотра одржи у некој од земаља југоистичне Европе, обезбеђујући домаћој индустрији повољнији третман. Такве ротације омогућиле би да се сваке четврте године у Београду организује врло ефектан и запажен сајам наоружања и војне опреме. Била би то прилика да се домаћа одбрамбена индустрија прикаже у *правом светлу* регионалним корисницима, великим светским излагачима, који би у српску престоницу долазили и због наших производа, али и због осталих из региона. На тај начин имали бисмо и бољи преглед понуде на светском тржишту.

■ *Прошле године, Министарство одбране окончало је трансформацију два од три ремонтна завода – у Чачку и Ваздухопловног завода Мома Станојловић у Батајници – јер нису одговарали потребама система одбране. Они су данас у саставу Управе за одбрамбене технологије Министарства. Каква ће, убудуће, бити њихова улога?*

– У свету се, генерално, мењају циљ и филозофија логистике. Има чак примера да се ређе користи и термин логистика. У савременим система одбране тежи се трансформацији логистичких и функција подршке у оперативно-логистичке јединице и набавку. Захтев који се, у том смислу, поставља пред наше заводе, јесте да максимално скрате време ремонта техничких средстава – и оних која им се упуте у заводе и оних која се ремонтују у јединицама. Само шест месеци после трансформације Ремонтног завода Чачак имамо ситуацију да је, просечно, око десет одсто његових припадника ангажовано на терену. Пошто више нема стајаће војске, неће бити ни стајаће логистике.

Последњих шест месеци приступили смо свеобухватној анализи стања и планирали бројне промене у тој области. Јединице и заводи, најпре, треба да имају одговарајућу ремонтну инфраструктуру и да модернизују технолошке поступке – нема потребе планирати генерални ремонт техничких капацитета, већ ремонт на основу затеченог стања. Оспособљен кадар, такође, ваља ангажовати у техничкој служби, а не за административне и чуворске послове. Томе треба додати и куповину савремене ремонтне опреме, резервних делова, који су пописани и маркирани новим техничким решењима, попут радио-фреквентне идентификације.

Дакле, предстоји озбиљна реформа, уз додатна улагања, како би се скратило време реаговања завода у односу на потребе наших јединица, али и потребе партнера у иностранству. Познато је, наиме, да су наша средства и опрема чијом технологијом ремонта владамо, широко распрострањена у свету.

■ *Када је планирано увођење поменутих новина?*

– Не можемо говорити о времену када ће се завршити реформа. Трансформација представља процес који траје. Ниједно министарство одбране у свету нити војска нису завршили, нити ће окончати процесе унапређења. Несумњиво ће се и тај сегмент рада интегрисати дугорочним плановима.

■ *Предстоји и трансформација Техничког ремонтног завода Крагујевац...*

– Она је већ започела. Оспособљен је кадар који ради на убојним средствима, модернизована лабораторијска опрема. Недавно смо имплементирали и софтверски пакет за стално праћење стања убојних средстава. Прошле године припадници Завода у Крагујевцу уништили су око 5.000 тона убојних средстава и тиме додатно растеретили наша складишта неперспективне муниције. Планирамо и да уравнотежимо стање наше муниције. Тада ће се капацитети Ремонтног завода Крагујевац моћи користити и за потребе земаља у региону – Црне Горе, Босне и Херцеговине, али и Аустрије, јер су оне за то већ исказале занимање. У будућности *Партнер 2009* биће добра прилика за афирмацију Завода као регионалног центра.

■ *За целовите промене у тој области неопходна су и одговарајућа финансијска средства. Има ли Министарство одбране довољно новца?*

– Наравно. Ремонт је задатак који се унапред планира. На основу захтева Војске Србије, благовремено су издвојена потребна новчана средства за ремонт наоружања и војне опреме Копнене војске и ВиПВО у 2009. години. Ребалансима буџета ремонт није угрожен. Најскупле је неисправно средство, ван строја и на које не можете рачунати. Исто се односи и на ремонт и демилитаризацију убојних средстава у Крагујевцу.

■ *Хоће ли се актуелна финансијска криза одразити на планове Војнотехничког института, њихове развојне и истраживачке пројекте, али и на темпо модернизације и опремања Војске?*

– Због тренутне економске ситуације у свету, финансијска криза дотиче и Министарство одбране – смањена су додељена буџетска средства, која се пре свега одражавају на опремање. Зато је неопходно, у првим моментима кризе, издвајати више новца за науку и развој. Препознали смо да се, само тако, новчана средства могу вишеструко вратити систему одбране. На пример, то се односи на додатна улагања у Војнотехнички институт, односно његове пројекте, који су ове године четири пута виша од претходне. Таква политика, због системског приступа развоју, даје резултате. После више година, имамо низ завршених пројеката Института. Они ће бити приказани на *Партнеру 2009*.

Захтев који се поставља пред наше ремонтне заводе јесте да максимално скрате време ремонта техничких средстава која им се упуте из оперативних јединица. На тај начин, они директно подржавају и утичу на способност оперативних јединица, јер их растеређују таквих задатака, што је у надлежности Управе за одбрамбене технологије.

Очекујемо да ће се место и улога Војнотехничког института вратити на ниво који је имао у време СФРЈ. Кључну реч у технолошко-економским и претходним анализама потреба, које исказује српска војска, даће Управа за одбрамбене технологије и Институт. Они ће процењивати технолошке и техничке могућности за развој домаћих средстава наоружања и војне опреме или се опредељивати за кооперацију са иностраним партнерима или куповину на светском тржишту.

Због тренутне економске ситуације у свету, финансијска криза дотиче и Министарство одбране – смањена су додељена буџетских средстава. Зато је неопходно, у првим моментима кризе, издвајати више новца за науку и развој. Препознали смо да се, само тако, новчана средства могу вишеструко вратити систему одбране. Таква политика, због системског приступа развоју, даје резултате. После више година, коначно, имамо завршене поједине пројекте Војнотехничког института.

После усвајања *Закона о одбрани и Војсци*, један од доктринарних докумената представља и дугорочни план развоја нашег система одбране. У оквиру њега постоји и дугорочни план опремања Војске Србије. Сектор за материјалне ресурсе, на основу тога, моћи ће благовремено да пројектује научноистраживачку делатност, коју, пре свега, реализује Војнотехнички институт, али и остале домаће научноистраживачке и развојне установе. На тај начин лакше се могу пројектовати и планирати и производни капацитети.

Неколико месеци уназад, надлежни у Министарству одбране раде измене *Правилника о опремању Војске наоружањем и војном опремом*, који је стар више од петнаест година. Очекујемо да ће се место и улога Војнотехничког института вратити на ниво који је имао у време СФРЈ. Природно је да крајњи корисник одреди која су му средства неопходна, према одређеним тактичким захтевима, али не и на који начин ће се опремити. Кључну реч у технолошко-економским анализама потреба даваће Управа за одбрамбене технологије и Институт. Они ће процењивати технолошке и техничке могућности развоја, модификацију и производњу домаћих средстава наоружања и војне опреме или се опредељивати за кооперацију са иностраним партнерима или куповину на светском тржишту.

■ *Који ће развојни и истраживачки пројекти у наредном периоду имати приоритет?*

– То ће зависити од дугорочног плана опремања Војске Србије. Јасно је да традицију дугу сто година у конструисању авиона не смемо запоставити – због кадра, опреме и инфраструктуре, која је јединствена у Европи, кретања у свету, али и потреба наше војске. Планира се и развој мини и тактичких беспилотних платформи, које ће успешно парирати савременим светским решењима, а наћи ће и одговарајуће место и улогу у нашем *ISTAR*-у.

Савремена бојишта не могу се замислити без аутоматизације. Нашој артиљерији и оклопним јединицама предстоји модернизација постојећих оруђа. Планирамо и истраживања у области вођених пројектила. Данас је и ваздухопловство незамисливо без вођене муниције. Стога ће се Војнотехнички институт наредних година бавити и темама попут *TV*, *IC*, *GPS*, инерцијалног и ласерског вођења.

■ *Незаобилазно питање у садашње време, када је реч о производњи наоружања и војне опреме, јесте домаћа одбрамбена индустрија – њени материјални и кадровски ресурси, подршка извозној оријентацији фабрика наменске, увођење нових технологија у производњу, смањење броја запослених, али и могућност да реализује пројекте Војнотехничког института, сходно потребама наше војске.*

– Присетимо се стања од неколико година уназад када, су штрајковали оружари, када су били поремећени односи предузећа одбрамбене индустрије и *Југоимпорта* – *СД-ПР*, Војске и Министарства одбране, времена када је Војнотехнички институт напросто таворио, а ремонтни заводи *Чачак* и *Мама Станојловић* кубурили због беспарице. Посвуда је било речи о конверзији војне у цивилну индустрију. Шта се то догодило, па у периоду највеће кризе Институт остварује запажене резултате, *Мама Станојловић* и *Чачак* послују без проблема, предузећа одбрамбене индустрије имају више послова него последњих двадесетак година, а *Југоимпорт* је у првом кварталу ове године, према подацима Привредне коморе, постао највећи извозник у Србији? То је питање на које би аналитичари требало да дају одговор. Проналазимо га у осмишљеној државној стратегији, која остварује добре ефекте.

Застава – *Оружје* ће ове године реализовати већи број уговора са партнерима и купцима из иностранства, а већ уговара послове за 2010. годину. Капацитети *Слободе* из *Чачка*, *Првог партизана* из Ужица и *Крушика* из Ваљева такође су упослени у 2009. извозним уговорима. Уколико те фабрике добро раде може се очекивати и да произвођач барута *Милан Благојевић* из Лјучана има довољно послова. Слично је и са *Првом искром* из Барича, која ради за потребе домаће индустрије, али и система одбране, увезујући ласна демилитаризације убојних средстава – тако што преузима експлозиве из Техничког ремонтног завода *Крагујевац* и претвара војне експлозиве у привредне.

Такви показатељи охрабрују, али се не можемо опуштати. Менаџмент свих шест фабрика наменске процениће колико је потребно да реструктурише кадар, односно смањи број радника у администрацији, а повећа у производњи. То се посебно односи на *Застава-оружје*.

Министарство одбране ће финансијски подржати сваку намеру фабрика одбрамбене индустрије Србије да унапреде технолошки процес или развију одређено средство уколико се то поклапа са интересима и потребама Војске Србије. Тиме ће се ојачати технолошка база и поспешити развој Војске, а истовремено ојачати и извозна позиција одбрамбене индустрије. То, наравно, неће бити бесповратно улагање. У случају да се опрема, алати и технологије осмишљене на Војнотехничком институту финансирају из буџета, а користе за извозне аранжмане, Министарство одбране ће од тога добити одређен проценат новчаних средстава из републичке касе.

Уколико се интереси наших корисника – Војске – поклопе са интересима произвођача извозника, приступићемо синергији и финансија и капацитета у земљи. У случају да се интереси разликују, индустрија ће имати прилику да на основу одлуке Владе Републике Србије повуче инвестиционе кредите, које ће држава субвенционисати.

Уредбом Владе, из јуна прошле године, прецизирано је да се наоружање и војна опрема, неопходни нашој војсци, купују искључиво од домаћих произвођача. Ако то није могуће, средства се могу увозити. Немамо илузије да све можемо сами производити, али нам је циљ да домаћим развојем подстакнемо оне технологије које су данас доступне у земљи, уколико им мало недостаје да их дофинансирамо, уведемо у производњу. То обезбеђује већу аутономност нашег система одбране, а тиме и повећава извозне потенцијале српске одбрамбене индустрије.

Војноекономски и војнотехнички аспект, у оквиру међународне војне сарадње, могу значајно да учврсте односе две војске, економије и државе, без обзира на то да ли је реч о земљама региона или шире. Министарство одбране о томе равноправно разговара и са Алжиром, Турском, Италијом, Француском, али и са Кином, САД и Русијом. ■

Владимир ПОЧУЧ